

روش‌های دستیابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان به منابع اطلاعاتی مورد نیاز

دکتر علی اکبر پوراحمد^۱
محمدرضا حسنی^۲

چکیده

پژوهش حاضر، روش‌های دستیابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان به منابع اطلاعاتی مورد نیاز را مورد بررسی قرار داده و بسیاری از مسائل و مشکلات آن‌ها را برای دستیابی به اطلاعات و استفاده از منابع مشخص کرده است. روش تحقیق پیمایشی است، جمع‌آوری اطلاعات توسط پرسشنامه انجام شده، و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS صورت گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که استادان و دانشجویان، بیشتر از کتاب برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود استفاده می‌کنند و کمتر به نشریات ادواری و منابع الکترونیکی مراجعه می‌کنند. انگیزه استفاده از منابع اطلاعاتی در میان استادان بیشتر به دلیل تدریس و تحقیق، و در میان دانشجویان برای نوشتن مطالب درسی بوده و کمتر به دلیل کسب اطلاعات جاری و روزآمد است. رفتارهای اطلاع‌یابی آن‌ها نشان می‌دهد که هر دو گروه ترجیح می‌دهند منابع مورد نیاز خود را از کتابخانه دانشگاه تهیه کنند و به ندرت به کتابخانه دیگری مراجعه می‌کنند. برای جستجوی اطلاعات، هر دو گروه، استفاده از برگه‌دان را به جستجوی منابع از طریق مجراهای الکترونیکی ترجیح می‌دهند. فراهم کردن منابع الکترونیکی از جمله پایگاه‌های اطلاعاتی، خط اینترنت در کتابخانه دانشگاه برای استفاده و مراجعه بیشتر به کتابخانه، برگزاری کلاس‌های روش تحقیق و استفاده از منابع الکترونیکی، تهیه مجلات تخصصی موجود با توجه به نیاز گروه‌های آموزشی، استفاده از کتابدار متخصص در بخش امانت و ... از جمله پیشنهادهایی است که در این تحقیق برای رفع نیازهای اطلاعاتی اعضای هیئت علمی و دانشجویان و بهبود روند فعلی ارائه شده است. شناخت رفتارهای اطلاع‌یابی و نیاز اطلاعاتی کاربران باعث می‌شود تا خدمات اطلاع‌رسانی به شکل کامل‌تری در کتابخانه‌ها انجام شود.

کلیدواژه‌ها

رفتارهای اطلاع‌یابی، دانشجویان، استادان، نیازهای اطلاعاتی.

۱. عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان poorahmadali@gmail.com
۲. عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان hassani_mr@yahoo.com

مقدمه

اعضای هیئت علمی و دانشجویان از جمله گروه‌هایی هستند که استفاده از اطلاعات علمی و فنی برای آن‌ها جهت انجام کارهای درسی و پژوهشی بسیار ضروری است. به همین دلیل، اهمیت دسترسی مؤثر این گروه‌ها به اطلاعات و نقشی که این افراد در توسعه علمی و فرهنگی کشور دارند، باعث شده تا مطالعات بسیاری بر روی منابع و روش‌های جستجوی اطلاعات این گروه‌ها در کشورهای مختلف انجام شود.

تلاش برای تأمین نیازهای اطلاعاتی باعث شده تا عده‌ای از کاربران، به طور فعال در جستجوی اطلاعات باشند و با توجه به توانایی‌ها و مهارت‌های لازم، رفتارهایی از خود در هنگام جستجوی اطلاعات ارائه کنند. بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی کاربران، به خصوص در این تحقیق بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان که به صورت موردی در دانشگاه آزاد اسلامی شیروان انجام شده است می‌تواند تا حدودی نکات و مسائلی را که استادان و دانشجویان در دسترسی به اطلاعات با آن مواجه هستند یا از خود بروز می‌دهند نشان دهد. از طرفی، یافته‌های پژوهش می‌تواند کتابخانه دانشگاه را در جهت ارائه خدمات مناسب و متنوع به شکل بهتر و کامل‌تری یاری رساند.

بیان مسئله

عوامل عدم دستیابی به اطلاعات را می‌توان به دو دسته تقسیم نمود:
الف) عواملی که از طرف کاربران در هنگام

استفاده از منابع و اطلاعات موردنظر بروز می‌کند که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: عدم آشنایی یا آگاهی کاربران از امکانات موجود کتابخانه‌ها، عدم آشنایی با منابع کتابخانه، عدم شناخت از نقش کتابداران در امر اطلاع‌رسانی و عدم شناخت روش‌های صحیح جستجوی اطلاعات و ... که این عوامل در ارتباط با کاربران است.

ب) عواملی که از سوی کتابخانه به وجود می‌آید که عبارتند از: عدم تهیه منابع و امکانات مناسب و کافی از طرف کتابخانه‌ها، عدم شناخت کامل از جامعه استفاده‌کننده خود، که شامل انگیزه‌ها و نیازهای اطلاعاتی آنان است. دو گروه عوامل ذکر شده، باعث عدم دستیابی کاربران به منابع موردنیاز می‌شود.

برای رفع چنین مشکلاتی به خصوص رفع نیازهای اطلاعاتی و آگاهی از رفتارهای اطلاع‌یابی از دهه ۱۹۴۰، مطالعات بسیاری بر روی نیازها و رفتارهای گروه‌های کاربران در سطح دنیا آغاز شد و همچنان ادامه دارد. انجام این‌گونه پژوهش‌ها می‌تواند تا حدود زیادی مشکلات کتابخانه‌های دانشگاهی را در جهت ارائه خدمات مناسب و ایجاد مجموعه‌ای با امکانات کافی و مناسب برطرف، و از طرفی نیز با تعیین نقاط قوت و ضعف رفتارهای اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان، نکات و روش‌های لازم جستجوی اطلاعات را برای آنان ارائه کند.

پرسش‌های اساسی پژوهش

۱. آیا دانشجویان و اعضای هیئت علمی برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود از منابع خاصی استفاده می‌کنند؟

۲. آیا اعضای هیئت علمی و دانشجویان روش‌های دستیابی و جستجوی اطلاعات را می‌دانند؟
۳. انگیزه اعضای هیئت علمی و دانشجویان در استفاده از منابع اطلاعاتی چیست؟
۴. آیا کتابخانه دانشگاه توانسته است مشکلات و محدودیت‌های موجود از جمله محدودیت زمانی، نحوه دسترسی و بازیابی اطلاعات را برای کاربران برطرف کند؟
۵. استادان چه میزان از وقت خود را در طول هفته برای جمع‌آوری اطلاعات و استفاده از کتابخانه صرف می‌کنند؟

فرضیه‌های پژوهش

۱. رابطه معنی‌داری در میزان بهره‌جویی از منابع اطلاعاتی بین استادان و دانشجویان وجود دارد.
۲. اعضای هیئت علمی و دانشجویان برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود بیش‌تر از منابع خاصی استفاده می‌کنند.
۳. رابطه معنی‌داری در نحوه تهیه و دسترسی به منابع اطلاعاتی بین استادان و دانشجویان وجود دارد.

هدف‌های پژوهش

هدف از پژوهش، بررسی و آگاهی از رفتارهای اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شیروان در کسب اطلاعات مورد نیاز آنهاست تا از این طریق بتوان به موارد زیر دست یافت:

- تعیین روش‌های جستجوی منابع برای

- کسب اطلاعات مورد نیاز.
- مشخص کردن مشکلات و موانع روش‌های دستیابی و جستجوی اطلاعات.
- شناسایی نقاط قوت و ضعف رفتارهای جستجوی اطلاعات و ارائه راه‌ها و روش‌های بهبود آن.
- مشخص شدن انگیزه اعضای هیئت علمی و دانشجویان در استفاده از منابع اطلاعاتی.

تعاریف عملیاتی اجزاء مسئله رفتارهای اطلاع‌یابی

منظور از رفتار اطلاع‌یابی، همان رفتارهای ارتباطی کاربران برای بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای است که این رفتارها، جنبه‌های مختلفی از رفتارهای اطلاع‌یابی را شامل می‌شود. مانند: انگیزه‌ها و هدف‌های جستجوی اطلاعات، ماهیت و نوع اطلاعات مورد جستجو، روش‌ها و ابزار دستیابی به اطلاعات، نحوه شناسایی، جستجو و کسب اطلاعات مورد نیاز، که همه این موارد معرف رفتارهای اطلاع‌یابی آنان است.

اعضای هیئت علمی: شامل کلیه افرادی است که با مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر و با مدارج دانشگاهی مربی، استادیار، دانشیار به عنوان استادان تمام‌وقت و نیمه‌وقت در دانشگاه آزاد اسلامی شیروان مشغول به تدریس هستند.

دانشجویان: شامل کلیه افرادی است که در دانشگاه آزاد اسلامی شیروان با جنسیت مذکر و مؤنث در رشته‌های مختلف و مقاطع تحصیلی کاردانی و کارشناسی مشغول به تحصیل هستند.

بهره‌جویی از منابع: به هرگونه استفاده، امکان یا عدم امکان دسترسی به منابع مورد نیاز، از کتابخانه دانشگاه و یا جاهای دیگر گفته می‌شود.

متغیرهای اساسی پژوهش

متغیرهای اساسی پژوهش به دو دسته تقسیم می‌شود:

۱. **متغیر مستقل:** امکانات و تجهیزات فراهم شده در کتابخانه دانشگاه و جاهای دیگر و خدمات اطلاع‌رسانی آنها در شکل‌های مختلف.

۲. **متغیر وابسته:** رفتارهای اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان برای دستیابی به اطلاعات موردنیاز.

روش پژوهش، جامعه مورد مطالعه، ابزار گردآوری داده‌ها و شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش پژوهش پیمایشی و از نوع توصیفی است. جامعه مورد پژوهش، تمامی استادان تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان است با تعداد ۲۵ نفر و ۱۲۷ نفر دانشجو از مجموع ۱۴۰۰ نفر که در مقاطع و رشته‌های مختلف در زمان انجام پژوهش مشغول به تحصیل بوده‌اند که به طور تصادفی، نمونه‌گیری و انتخاب شده‌اند. از پرسشنامه به عنوان ابزار گردآوری داده‌ها که شامل سؤالات باز و بسته است، استفاده گردیده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از شیوه آماری و نرم‌افزار SPSS و برای رسم نمودارها از نرم‌افزار Word استفاده شده است.

پیشینه پژوهش در ایران

در سال ۱۳۵۴، اولین مطالعه درباره نیازهای اطلاعاتی کاربران و رفتار اطلاع‌یابی آنها از سوی گروه کتابداری دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران صورت گرفت. هدف از این تحقیق، بررسی شیوه‌های جستجوی اطلاعات و دستیابی به منابع اطلاعاتی توسط اعضای هیئت علمی این دانشگاه بود. یافته‌های تحقیق نشان داد که اعضای هیئت علمی بیش‌تر برای آماده کردن مطالب درسی از منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند. مهم‌ترین منبع مورد استفاده آنها کتاب بود و بیش‌تر از طریق برگه‌دان به جستجوی اطلاعات کتابخانه می‌پرداختند (۲).

دیانی در سال ۱۳۶۵، به بررسی روش‌های کسب اطلاعات علمی توسط اعضای هیئت علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز پرداخت. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ۸۲ درصد افراد مورد مطالعه، آگاهی از نتایج تحقیقات جدید، حدود ۹۲ درصد مطالعه کتاب‌های غیردرسی، و حدود ۸۲ درصد افزایش مجموعه کتابخانه را برای تحقیقات و آموزش مهم تلقی کرده‌اند. پاسخ‌دهندگان عدم توانایی کتابخانه در تهیه مقالات مورد نیاز آنها را عامل مهمی در عدم دستیابی آسان به اطلاعات ذکر کرده‌اند (۳).

عبدالحسین آذرنگ و اکرم عینی (۱۳۸۳) در تحقیقی به بررسی نیازهای اطلاعاتی مدیران و کارشناسان سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش نشان

می‌دهد در همه فعالیت‌ها و وظایف سازمان از جمله پژوهش، برنامه‌ریزی درسی، تألیف، تولید رسانه آموزشی و... به اطلاعات نیاز است. اطلاعات مورد نیاز بیش‌تر به منظور روزآمد کردن اطلاعات تخصصی و انجام امور جاری به‌کار می‌رود. ارائه آموزش تأمین مدرک و استفاده از منابع و اطلاعات به صورت شبکه‌ای پیشنهاد شده است (۱: ۱۴۸).

پژوهشی توسط حمید قاضی‌زاده و زاهد بیگدلی در سال ۱۳۸۲، در مورد روش‌های دستیابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی... به منابع اطلاعاتی مدیریت در دانشگاه‌های دولتی ایران انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از نظر روش‌های دستیابی به اطلاعات هر دو گروه، از میان منابع چاپی بیش‌تر کتاب و در میان منابع الکترونیکی، اینترنت بیش از سایر منابع مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین هر دو گروه از روش مطالعه انفرادی برای کسب اطلاعات جدید استفاده می‌کنند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که اختلاف معنی‌داری میان اعضای هیئت علمی مستقر در شهرستان‌ها از نظر میزان استفاده از روش‌های مختلف دسترسی به اطلاعات وجود دارد (۴: ۱۵۴).

پیشینه پژوهش در خارج

بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی در خارج از ایران به دهه ۱۹۲۰ بازمی‌گردد. کارهای علمی و پژوهشی زیادی در این زمینه انجام شد که به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم.

کل^۳ (۱۹۹۰) در مقاله‌ای تحت عنوان «رفتار اطلاع‌یابی در محیط‌های جدید» چنین بیان می‌کند که رفتارهای اطلاع‌یابی ناشی از نیازهای اطلاعاتی افراد است که بروز می‌کند و این نیازها در مکان‌های مختلف متفاوت است و حتی در هنگام بهره‌گیری از منابع همچون کتاب، مجله، مواد سمعی و بصری و سیستم‌های جدید اطلاعاتی نیز تغییر می‌کند. در مجموع، رفتار اطلاع‌یابی در نحوه بازیابی اطلاعات نیز تأثیر دارد (۵: ۳).

ویلسون^۴ (۱۹۹۶) طی پژوهشی، «نیازهای اطلاعاتی مدیران دانشگاهها» را بررسی کرد. در این تحقیق، مهم‌ترین مسئله، نحوه دسترسی و نیاز مدیران به اطلاعاتی درباره کارکنان است. برای دستیابی به این اطلاعات از مجراهای غیررسمی استفاده می‌کنند. کتابخانه‌های دانشگاهی در کمک به تأمین نیازهای اطلاعاتی مدیران نقش کم‌تری دارند و مدیران بیش‌تر اطلاعات خود را به صورت غیررسمی کسب می‌کنند (۸: ۱۲۴).

اوزان اوکاک و قربان اوغلو^۵ (۱۹۹۸) در تحقیقی به تأثیرات عوامل حرفه‌ای بر نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی رشته‌های مختلف در دانشگاه ترکیه پرداخته‌اند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان می‌دهد که تفاوت عمده‌ای در نیاز و رفتار اطلاع‌یابی در رشته‌های علمی وجود دارد. بیش‌ترین تفاوت‌ها بین مهندسان رشته‌های فنی و اعضای هیئت علمی رشته‌های علوم انسانی وجود داشت. رشته‌های فنی بیش‌تر مایل به

3. Cool

4. Wilson

5. Ozenc Ueak & Korbanoglu

استفاده از فن آوری جدید و منابع الکترونیکی برای جستجوی اطلاعات، و رشته‌های علوم انسانی بیش‌تر مایل به استفاده از ابزارهای سنتی و منابع چاپی بوده‌اند (۷: ۷۵).

گردن تدتینزد^۶ (۲۰۰۱) در پژوهشی با عنوان «رفتارهای اطلاع‌یابی دانشجویان آموزش از راه دور» به این نتیجه رسید که دانشجویان برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود با موانع زیادی روبه‌رو هستند. هرچند بعضی از دانشگاه‌ها برنامه‌های خاصی برای آموزش از راه دور و رفع نیازهای اطلاعاتی دانشجویان دارند ولی کتابخانه‌های دانشگاهی نقش عمده‌تری در این زمینه برعهده دارند. نویسنده در این پژوهش، مسائلی همچون: نحوه دسترسی دانشجویان به اطلاعات، راه‌های دسترسی به اطلاعات و انتخاب مجراهای مناسب برای رسیدن به اطلاعات مورد نیاز را بررسی کرده است (۶: ۵۴).

یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل آن‌ها
یافته‌های تحقیق بر اساس پاسخ‌های داده شده از پرسشنامه استخراج شده است. دو نوع پرسشنامه (استادان و دانشجویان) تهیه گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها به طور جداگانه و نتایج آن به صورت جداول و نمودارهای آماری ارائه شده است که عبارتند از:

۱. از چه منابعی برای انجام کارهای پژوهشی و درسی استفاده می‌کنند؟
در رابطه با استفاده از منابع اطلاعاتی برای انجام کارهای پژوهشی و درسی، کتاب

بیش‌ترین میزان استفاده را به خود اختصاص داده است. کم‌ترین میزان استفاده را مواد سمعی و بصری داشته است.

در رابطه با میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی، کتاب (۴۴ درصد خیلی زیاد و ۴۴ درصد زیاد) بیش‌ترین میزان استفاده را به خود اختصاص داده است. کم‌ترین میزان استفاده را مواد سمعی و بصری (۴ درصد خیلی زیاد و ۴ درصد زیاد) داشته است، نشریات ادواری (۶۴ درصد خیلی زیاد و زیاد)، دیسک‌های فشرده نوری (۸ درصد خیلی زیاد و ۲۰ درصد زیاد)، پایان‌نامه (۲۰ درصد) و شبکه و پایگاه‌های اطلاعاتی (۱۶ درصد) به ترتیب به لحاظ استفاده در رده‌های بعد از کتاب قرار دارند. در زمینه استفاده از انواع منابع فوق بین دانشجویان و استادان وضعیت نسبتاً مشابهی دیده می‌شود. ولی در ارتباط با میزان استفاده، استادان بیش‌تر از دانشجویان از تمام منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند.

در زمینه میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی، کتاب بیش‌ترین میزان استفاده را به خود اختصاص داده است (۱۹/۷ درصد گزینه خیلی زیاد و ۴۰/۹ درصد گزینه زیاد). در مراحل بعدی نشریات ادواری (جمع دو گزینه خیلی زیاد و زیاد ۹/۵ درصد) و مواد سمعی و بصری با ۶/۳ درصد (جمع گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد) قرار دارند. کم‌ترین میزان استفاده مربوط به پایان‌نامه با ۱/۶ درصد و سپس شبکه و پایگاه‌های اطلاعاتی با ۲/۴ درصد و دیسک‌های فشرده نوری با ۳/۲ درصد (جمع گزینه‌های خیلی زیاد و زیاد) در

رده‌های بعدی قرار داشته است.

علمی بیش‌تر از دیگر موارد است.

۲. از اطلاعات به چه منظوری استفاده می‌گردد؟

در پاسخ به این سؤال، مهم‌ترین انگیزه در میان استادان از منابع اطلاعاتی تدریس، سپس تحقیق و فعالیت علمی و در میان دانشجویان، انجام و نوشتن تکالیف درسی است.

عمده‌ترین انگیزه و هدف استادان در استفاده از منابع اطلاعاتی، جهت تدریس (۸۸ درصد زیاد و خیلی زیاد) و سپس تحقیق و فعالیت علمی (۸۰ درصد زیاد و خیلی زیاد) بوده است. کسب اطلاعات جاری و روزآمد (۷۲ درصد زیاد و خیلی زیاد) و نوشتن مطالب درسی (۶۰ درصد زیاد و خیلی زیاد) در مراتب بعدی قرار دارند. بر اساس نتایج جدول، انگیزه استفاده به منظور تدریس و تحقیق و فعالیت

در پاسخ به این سؤال که «به چه منظور از منابع اطلاعاتی و به چه میزان استفاده می‌کنید» پاسخ‌های زیر به‌دست آمده است: بیش‌ترین انگیزه استفاده با ۳۷/۸ درصد (جمع گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد) مربوط به نوشتن مطالب درسی است و کم‌ترین انگیزه، کسب اطلاعات جاری و روزآمد با ۴۱/۷ درصد (جمع گزینه‌های کم و خیلی کم) است. انگیزه استفاده از منابع اطلاعاتی در میان دانشجویان، دانشگاه، بیش‌تر به دلیل نوشتن مطالب درسی و رفع نیازهای درسی است.

۳. کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تا چه حد می‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای اطلاعاتی باشد؟ کتابخانه دانشگاهی نقش عمده‌ای در تأمین

جدول ۱. توزیع فراوانی میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی توسط استادان

مقادیر	خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		جمع	میزان استفاده از منابع اطلاعاتی
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
کتاب	۴۴	۱۱	۴۴	۱۱	۲	۸	۱	۴	۰	۰	۲۵	۱۰۰
نشریات ادواری	۳۶	۹	۲۸	۷	۷	۲۸	۲	۸	۰	۰	۲۵	۱۰۰
پایان‌نامه	۱۲	۳	۲	۸	۱۲	۴۸	۸	۳۲	۰	۰	۲۵	۱۰۰
مواد سمعی و بصری	۴	۱	۴	۱	۱۰	۴۰	۶	۲۴	۲۸	۷	۲۵	۱۰۰
دیسک‌های فشرده نوری	۸	۲	۲۰	۵	۱۰	۴۰	۲	۸	۲۴	۶	۲۵	۱۰۰
شبکه و پایگاه‌های اطلاعاتی	۴	۱	۱۲	۳	۹	۳۶	۵	۲۰	۲۸	۷	۲۵	۱۰۰

جدول ۲. توزیع فراوانی میزان بهره‌گیری از منابع اطلاعاتی توسط دانشجویان

جمع		خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر میزان استفاده از منابع اطلاعاتی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰	۱۲۷	۱/۶	۲	۶/۳	۸	۳۱/۵	۴۰	۴۰/۹	۵۲	۱۹/۷	۲۵	کتاب
۱۰۰	۱۲۷	۳۰/۷	۳۹	۳۱/۵	۴۰	۲۸/۳	۳۶	۷/۹	۱۰	۱/۶	۲	نشریات ادواری
۱۰۰	۱۲۷	۵۸/۳	۷۴	۱۵/۷	۲۰	۲۴/۴	۳۱	۰/۸	۱	۰/۸	۱	پایان‌نامه
۱۰۰	۱۲۷	۳۹/۴	۵۰	۲۲	۲۸	۳۲/۳	۴۱	۴/۷	۶	۱/۶	۲	مواد سمعی و بصری
۱۰۰	۱۲۷	۵۳/۵	۶۸	۲۰/۵	۲۶	۲۲/۸	۲۹	۱/۶	۲	۱/۶	۲	دیسک‌های فشرده نوری
۱۰۰	۱۲۷	۵۵/۱	۷۰	۱۵	۱۹	۲۶	۳۳	۱/۶	۴	۰/۸	۱	شبکه و پایگاه‌های اطلاعاتی

است: ۶۲ درصد در حد متوسط، ۱۶ درصد در حد کم و خیلی کم، ۱۳ درصد در حد زیاد و ۹ درصد خیلی زیاد. نتایج آماری نشان می‌دهد که کتاب‌های تخصصی به اندازه کافی و نیاز استادان در کتابخانه دانشگاه وجود ندارد.

در ارتباط با تأمین منابع اطلاعاتی توسط کتابخانه دانشگاه، ۴۵ درصد از دانشجویان منابع اطلاعاتی را در حد متوسط، پاسخ‌گوی

نیازهای اطلاعاتی استادان و دانشجویان دارد. تأمین منابع تخصصی و اطلاعات مورد نیاز باعث بالا رفتن سطح علمی دانشگاه می‌شود. در پاسخ به این سؤال که کتابخانه دانشگاه و کتاب‌های تخصصی آن تا چه حد مؤثر است. نمودار ۱ بیان‌کننده این مطلب است.

میزان توانایی کتابخانه دانشگاه در رفع نیازهای اطلاعاتی و استفاده از این منابع توسط استادان، به صورت زیر ارزیابی شده

جدول ۳. توزیع فراوانی انگیزه استفاده از منابع اطلاعاتی توسط استادان

جمع		خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر انگیزه استفاده از منابع اطلاعاتی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰	۲۵	۰	۰	۴	۱	۸	۲	۴۸	۱۲	۴۰	۱۰	تدریس
۱۰۰	۲۵	۴	۱	۴	۱	۳۲	۸	۳۲	۸	۲۸	۷	نوشتن مطالب درسی
۱۰۰	۲۵	۸	۲	۴	۱	۱۶	۴	۵۲	۱۳	۲۰	۵	کسب اطلاعات جاری و روزآمد
۱۰۰	۲۵	۴	۱	۴	۱	۱۲	۳	۴۰	۱۰	۴۰	۱۰	تحقیق و فعالیت علمی

نیازهای اطلاعاتی خود می‌دانند. ۱۶ درصد تا حد زیاد و خیلی زیاد، و ۳۰ درصد در حد کم و خیلی کم ارزیابی کرده‌اند. در مجموع، دانشجویان توانایی کتابخانه و منابع اطلاعاتی دانشگاه را برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود، نسبتاً ضعیف ارزیابی کرده‌اند.

۴. مهم‌ترین روش دستیابی به اطلاعات مورد نیاز کدام است؟

مهم‌ترین روش دستیابی به اطلاعات در میان استادان، استفاده از مجموعه شخصی

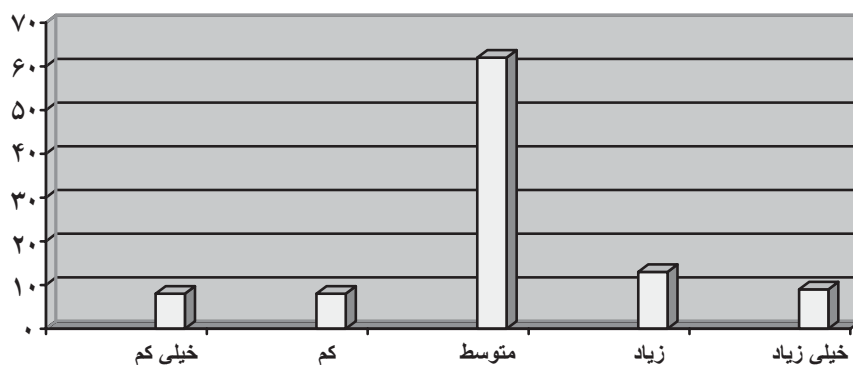
و کتابخانه دانشگاه و در میان دانشجویان، بیش‌تر استفاده از کتابخانه دانشگاه است. در مورد روش‌های دستیابی به کتاب‌ها و منابع تخصصی، اولویت‌های ارائه شده به صورت زیر است: ۸۸ درصد در حد زیاد و خیلی زیاد از مجموعه شخصی استفاده می‌کند. ۸۴ درصد، زیاد و خیلی زیاد، منابع مورد نیاز خود را خریداری و ۸۴ درصد نیز از کتابخانه استفاده می‌کنند. شرکت در جلسات علمی و سخنرانی‌ها (۷۲ درصد زیاد و خیلی زیاد)، بحث و تبادل نظر با همکاران

جدول ۴. توزیع فراوانی انگیزه استفاده از منابع اطلاعاتی توسط دانشجویان

مقادیر		خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		جمع											
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد												
انگیزه استفاده از منابع اطلاعات																							
نوشتن مطالب علمی												۱۰	۷/۹	۱۹	۱۵	۵۳	۴۱/۷	۲۴	۱۸/۹	۲۱	۱۶/۵	۱۲۷	۱۰۰
کسب اطلاعات جاری و روزآمد												۷	۵/۵	۱۲	۹/۴	۵۵	۴۳/۳	۳۹	۳۰/۷	۱۴	۱۱	۱۲۷	۱۰۰
تحقیق و فعالیت علمی												۱۳	۱۰/۲	۲۳	۱۸/۱	۴۹	۳۸/۶	۳۵	۲۷/۶	۷	۵/۵	۱۲۷	۱۰۰
نوشتن مطالب درسی												۱۷	۱۳/۴	۳۱	۲۴/۴	۴۱	۳۲/۳	۲۶	۲۰/۵	۱۲	۹/۴	۱۲۷	۱۰۰

(۶۰ درصد) و امانت از دوستان و همکاران (۴۴ درصد) در اولویت‌های بعدی قرار دارند. در مجموع، استفاده از کتابخانه برای تأمین و دسترسی به منابع مورد نیاز، اولویت اول را برای استادان دارد. در مرحله بعد استفاده از مجموعه شخصی و... در پاسخ به این سؤال که «برای دسترسی به منابع و تهیه اطلاعات مورد نیاز از راه‌های

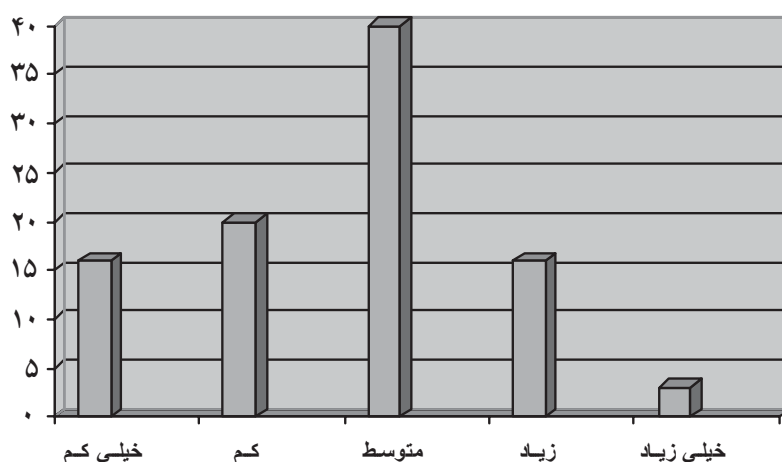
ارائه شده، از هر کدام به چه میزان استفاده می‌کنید»، به ترتیب اولویت می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: بالاترین شیوه دسترسی به منابع، توسط دانشجویان مربوط به گزینه استفاده از کتابخانه با ۸۱/۹ درصد است (جمع گزینه‌های همیشه ۳۵/۴ درصد و اغلب اوقات ۴۶/۵ درصد). خرید منابع با ۴۴ درصد (جمع گزینه‌های همیشه و اغلب اوقات).

نمودار ۱. توانایی کتابخانه دانشگاه و منابع آن در پاسخ‌گویی به نیازهای استادان

۵. از کدام منابع الکترونیکی برای کسب اطلاعات و به چه میزان استفاده می‌شود؟ در حال حاضر، یکی از راه‌های کسب اطلاعات جدید و روزآمد استفاده از منابع الکترونیکی است، که این مسئله در میان استادان و دانشجویان به شرح زیر است. یکی از راه‌های دسترسی به اطلاعات جدید و روزآمد، دستیابی به اطلاعات الکترونیکی است. نتایج آماری زیر نشان‌دهنده میزان بهره‌گیری و استفاده استادان از این امکانات

استفاده از مجموعه شخصی با ۳۲/۳ درصد و امانت از دوستان و شرکت در جلسات علمی و سخنرانی‌ها هر دو با ۲۹/۹ درصد در مرتبه‌های بعدی قرار دارند. کم‌ترین شیوه دسترسی به منابع و تهیه اطلاعات مورد نیاز مربوط به گزینه بحث و تبادل نظر با دوستان، با ۲۷/۶ درصد است. با توجه به نتایج جدول، دانشجویان بهترین و راحت‌ترین مجاری دسترسی و کسب اطلاعات مورد نیاز را کتابخانه می‌دانند.

نمودار ۲. توانایی کتابخانه دانشگاه در پاسخ‌گویی به نیازهای اطلاعاتی دانشجویان

جدول ۵. توزیع فراوانی روش دستیابی به منابع توسط استادان

مقادیر		خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		جمع
نحوه دسترسی به منابع		درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
خرید منابع		۳۶	۹	۴۸	۱۲	۱۶	۴	۰	۰	۰	۰	۲۵
استفاده از کتابخانه		۶۸	۱۷	۱۶	۴	۸	۲	۸	۲	۰	۰	۲۵
مجموعه شخصی		۵۶	۱۴	۳۲	۸	۸	۲	۰	۰	۴	۱	۲۵
امانت از دوستان و همکاران		۲	۸	۳۶	۹	۲۰	۵	۲۰	۵	۱۶	۴	۲۵
شرکت در جلسات علمی و سخنرانی‌ها		۱۶	۴	۵۶	۱۴	۲۰	۵	۰	۰	۸	۲	۲۵
بحث و مبادله علمی		۲۰	۵	۴۰	۱۰	۲۸	۷	۴	۱	۸	۲	۲۵

الکترونیکی علت‌های مختلف از جمله عدم وجود خط اینترنت در دانشگاه، عدم آشنایی با طرز استفاده و... باعث شده تا کم‌تر از این امکانات استفاده گردد.

۶. میزان وقت اختصاص داده شده برای جمع‌آوری اطلاعات و استفاده از کتابخانه در ارتباط با میزان وقت اختصاص داده از طرف استادان برای جمع‌آوری اطلاعات به منظور انجام کارهای پژوهشی در طی هفته، نمودار زیر نشان می‌دهد که استادان این دانشگاه وقت نسبتاً خوبی را برای جمع‌آوری اطلاعات و استفاده از کتابخانه صرف می‌کنند.

۲۸ درصد از اعضای هیئت علمی، بیش از ۱۰ ساعت در هفته را صرف جمع‌آوری اطلاعات می‌کنند، ۲۸ درصد بین ۶-۱۰ ساعت، ۲۴ درصد بین ۳-۶ ساعت به جمع‌آوری اطلاعات پرداخته‌اند و ۱۲ درصد بین ۱-۳ ساعت و ۸

است: ۷۶ درصد استادان در حد کم و خیلی کم از فایل‌های کامپیوتری و ۶۰ درصد نیز کم و خیلی کم از دیسک‌های فشرده نوری استفاده کرده‌اند. در مورد استفاده از اینترنت، این آمار ۵۶ درصد کم و خیلی کم است. استفاده از پست الکترونیک ۸۴ درصد در حد کم و خیلی کم که کم‌ترین میزان دسترسی را داشته است.

برای دستیابی به اطلاعات الکترونیکی از طریق خط اینترنت، بیش‌ترین درصد مربوط به گزینه کم و خیلی کم ۷۰/۱ درصد است و گزینه متوسط در مراحل بعدی قرار دارند و کم‌ترین درصد مربوط به گزینه خیلی زیاد ۱/۶ درصد است. همچنین ۶۶/۱ درصد خیلی کم از دیسک‌های فشرده نوری در دستیابی به اطلاعات، ۷۲/۲ درصد خیلی کم از پست الکترونیک و ۶۶/۹ درصد خیلی کم از فایل‌های کامپیوتری استفاده کرده‌اند. براساس نتایج استفاده از اطلاعات

جدول ۶. توزیع فراوانی روش دستیابی به منابع توسط دانشجویان

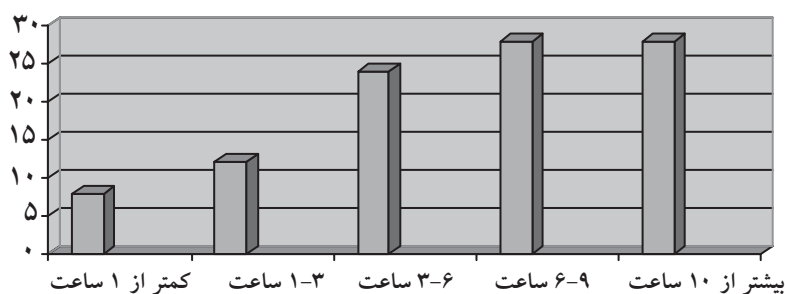
جمع		هرگز		به ندرت		گاهی اوقات		اغلب اوقات		همیشه		مقادیر نحوه دسترسی به منابع
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰	۱۲۷	۳/۱	۴	۲۴/۴	۳۱	۲۸/۳	۳۶	۲۲	۲۸	۲۲	۲۸	خرید منابع
۱۰۰	۱۲۷	۲/۴	۳	۰/۸	۱	۱۵	۱۹	۴۶/۵	۵۹	۳۵/۴	۴۵	استفاده از کتابخانه
۱۰۰	۱۲۷	۵/۵	۷	۲۵/۲	۳۲	۳۷	۴۷	۱۸/۹	۲۴	۱۳/۴	۱۷	استفاده از مجموعه شخصی
۱۰۰	۱۲۷	۷/۱	۹	۱۵/۷	۲۰	۴۷/۲	۶۰	۲۲/۸	۲۹	۷/۱	۹	امانت از دوستان و همکاران
۱۰۰	۱۲۷	۱۱/۸	۱۵	۲۵/۲	۳۲	۳۳/۱	۴۲	۱۸/۱	۲۳	۱۱/۸	۱۵	شرکت در جلسات علمی، سخنرانی‌ها
۱۰۰	۱۲۷	۱۱/۸	۱۵	۲۵/۲	۳۲	۳۵/۴	۴۵	۱۳/۴	۱۷	۱۴/۲	۱۸	بحث و تبادل نظر با دوستان

جدول ۷. توزیع فراوانی میزان دسترسی به اطلاعات الکترونیکی توسط استادان

جمع		خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر نحوه دسترسی به اطلاعات الکترونیکی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰	۲۵	۴۰	۱۰	۱۶	۴	۳۲	۸	۸	۲	۴	۱	اینترنت
۱۰۰	۲۵	۲۸	۷	۳۲	۸	۱۶	۴	۲۰	۵	۴	۱	دیسک‌های فشرده نوری
۱۰۰	۲۵	۵۲	۱۳	۳۲	۸	۱۲	۳	۴	۱	۰	۰	پست الکترونیک
۱۰۰	۲۵	۴۴	۱۱	۳۲	۸	۱۶	۴	۸	۲	۰	۰	فایل‌های کامپیوتری

جدول ۸. توزیع فراوانی میزان دسترسی به منابع الکترونیکی توسط دانشجویان

جمع		خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		مقادیر نحوه دسترسی به اطلاعات الکترونیکی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰	۱۲۷	۷۰/۱	۸۹	۱۵	۱۹	۱۱	۱۴	۲/۴	۳	۱/۶	۲	اینترنت
۱۰۰	۱۲۷	۶۶/۱	۸۴	۱۴/۲	۱۸	۱۶/۵	۲۱	۲/۴	۳	۰/۸	۱	دیسک‌های فشرده نوری
۱۰۰	۱۲۷	۷۳/۲	۹۳	۱۳/۴	۱۷	۱۱/۸	۱۵	۰/۸	۱	۰/۸	۱	پست الکترونیک
۱۰۰	۱۲۷	۶۶/۹	۸۵	۱۴/۲	۱۸	۱۵/۷	۲۰	۲/۴	۳	۰/۸	۱	فایل‌های کامپیوتری

نمودار ۴. میزان وقت اختصاص داده شده برای جمع آوری اطلاعات توسط استادان

درصد کم‌تر از ۱ ساعت را به این امر اختصاص داده‌اند. با توجه به این آمارها وضعیت مطالعاتی اعضای هیئت علمی نسبتاً رضایت‌بخش است. برای آزمون فرضیه‌های زیر از آزمون t تست به شرح زیر استفاده شده است.

فرضیه اول. بین میزان بهره‌جویی از منابع اطلاعاتی بین استادان و دانشجویان تفاوت وجود دارد.

متغیرها	گروه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین	T محاسبه شده
بهره‌جویی از منابع اطلاعاتی	دانشجویان	۱۲۷	۵۱/۷۴۸	۸/۶۸۱۳	۰/۷۷۰۳	۵/۸۶۹
	استادان	۲۵	۶۳/۰۰۰۰	۹/۱۷۸۸	۱/۸۳۵۸	

$$T = \frac{x_1 - x_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}} = \frac{51/748 - 63}{\sqrt{\frac{(8/6813)^2}{127} + \frac{(9/1788)^2}{25}}} = -5/869$$

توضیح: چون قدر مطلق t محاسبه شده ($-5/869$) بیشتر، از t بحرانی جدول با $\alpha = 0/05$ و درجه آزادی ۱۵۰ یعنی $1/976$ است. لذا فرض صفر رد و فرض تحقیق تأیید می‌شود. یعنی بین میزان بهره‌جویی از منابع اطلاعاتی توسط استادان و دانشجویان تفاوت وجود دارد.

فرضیه دوم. نحوه تهیه و دسترسی به منابع اطلاعاتی میان استادان و دانشجویان تفاوت وجود دارد.

متغیرها	گروه‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین	T محاسبه شده
چگونگی تأمین نیازهای اطلاعاتی	دانشجویان	۱۲۷	۵۷/۵۸۲۷	۸/۵۹۶۳	۰/۷۹۴۷	۵/۳۷۳
	استادان	۲۵	۶۸/۵۶۰۰	۱۱/۱۷۴۶	۲/۲۲۴۹	

$$T = \frac{x_1 - x_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}} = \frac{57/827 - 68/56}{\sqrt{\frac{(8/5963)^2}{127} + \frac{(11/1746)^2}{25}}} = -5/373$$

توضیح: چون قدر مطلق t محاسبه شده ($-5/373$) بیش‌تر از t بحرانی جدول با $\alpha = 0/05$ و درجه آزادی ۱۵۰ یعنی $1/976$ است. لذا فرض صفر رد و فرض تحقیق تأیید می‌گردد. یعنی در نحوه تهیه و دسترسی به منابع اطلاعاتی توسط استادان و دانشجویان تفاوت وجود دارد.

فرضیه سوم. اعضای هیئت علمی و دانشجویان برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود بیش تر از منابع خاصی استفاده می کنند.

متغیرها	گروهها	اعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین	T محاسبه شده
میزان بهره گیری از کتاب	دانشجویان	۱۲۷	۳/۷۰۸۷	۰/۹۰۹۵	۸/۰۷۰	۲/۹۲۸
	استادان	۲۵	۴/۲۸۰۰	۰/۷۹۱۵	۰/۱۵۸۳	

$$T = \frac{x_1 - x_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}} = \frac{3/7087 - 4/28}{\sqrt{\frac{(0/9095)^2}{127} + \frac{(0/7915)^2}{25}}} = -2/928$$

توضیح: چون قدر مطلق t محاسبه شده (-۲/۹۲۸) بیش تر از t بحرانی جدول با $\alpha=0/05$ و درجه آزادی ۱۵۰ یعنی ۱/۹۷۶ است. لذا فرض صفر رد و فرض تحقیقی تأیید می شود. یعنی بین میزان استفاده از کتاب توسط استادان و دانشجویان تفاوت وجود دارد؛ یعنی این که استادان و دانشجویان برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود از کتاب بیش تر استفاده می کنند. هر چند هر دو گروه در مقایسه با دیگر منابع بیش تر از کتاب استفاده می کنند.

نتایج تحقیق

بر اساس یافته های تحقیق و تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات جمع آوری شده، مهم ترین نتایج تحقیق در مورد رفتارهای اطلاع یابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شیروان عبارت است از:

نشان می دهد که انگیزه استفاده از منابع در میان آن ها بیش تر برای رفع تکالیف درسی است نه کسب اطلاعات روزآمد تخصصی و درسی. در نتایج یافته های پژوهش های ارائه شده نیز استادان بیش تر به دنبال کسب اطلاعات جاری و روزآمد هستند و دانشجویان از منابع کتابخانه ها برای رفع تکالیف درسی استفاده می کنند که تا حدود زیادی با این تحقیق مشابهت دارند.

۱. در ارتباط با میزان استفاده از منابع اطلاعاتی، نتایج تحقیق نشان می دهد استادان و دانشجویان بیش تر از منابع چاپی، به خصوص کتاب برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود استفاده می کنند. نتایج پیشینه های پژوهش نیز نشان می دهد که از منابع چاپی بیش تر استفاده شده و کتاب مهم ترین منبع مورد استفاده گروه های کاربر بوده است.

۳. رفتارهای اطلاع یابی استادان و دانشجویان در ارتباط با نحوه تهیه و دسترسی به منابع نشان می دهد که این دو گروه ترجیح می دهند از کتابخانه دانشگاه برای دسترسی به منابع مورد نیاز استفاده کنند. بنابراین، نقش و اهمیت کتابخانه های دانشگاهی در جهت تأمین نیازهای اطلاعاتی جامعه خود آشکارتر می شود. در اکثر پیشینه های پژوهش نیز کاربران ترجیح داده اند که از منابع

۲. استفاده از منابع اطلاعاتی در میان استادان بیش تر به دلیل تدریس و تحقیق و در میان دانشجویان برای نوشتن مطالب درسی بوده است. رفتارهای اطلاع یابی دانشجویان

کتابخانه‌های خود استفاده کنند و تأکید بر غنی کردن منابع آن داشته‌اند.

۴. نتایج تحقیق در مورد نحوه دسترسی به اطلاعات الکترونیکی نشان می‌دهد که استفاده از این نوع منابع در میان استادان و به خصوص دانشجویان دانشگاه، بسیار اندک و در حد پایین است. این مسئله چند علت می‌تواند داشته باشد. مهم‌ترین دلایل آن عدم دسترسی به منابع الکترونیکی در محیط کتابخانه دانشگاه، منزل و عدم آشنایی در روش استفاده از این منابع است.

نتایج پژوهش‌هایی که به تازگی انجام شده استفاده از امکانات الکترونیکی وضعیت بهتری دارد، چون در حال حاضر امکانات الکترونیکی در اکثر کتابخانه‌های دانشگاهی فراهم گردیده استفاده و بهره‌گیری از این امکانات در دستیابی به اطلاعات متداول و ضروری شده است.

۵. یکی از عوامل مؤثر در رفع نیازهای اطلاعاتی، تأمین نیازهای اطلاعاتی اعضای هیئت علمی و دانشجویان از دیگر کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی است. با توجه به نتیجه پژوهش می‌توان گفت که استادان و دانشجویان بسیار کم از کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی دیگر برای تأمین منابع مورد نیاز خود استفاده می‌کنند. در دیگر پژوهش‌ها، تأمین نیازهای اطلاعاتی از دیگر کتابخانه‌ها، به شکل تأمین مدرک، ارتباط شبکه‌ای و غیره پیشنهاد شده است. متأسفانه در ایران، این مسئله در ابتدای راه است و مسئولان امور نیز آن را مهم تلقی نمی‌کنند.

پیشنهادها

با توجه به نتایج حاصله از تحقیق و یافته‌های آن، موارد زیر را می‌توان برای بهبود رفتارهای اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشگاه‌ها، به خصوص دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان جهت انجام تحقیقات بعدی در این زمینه پیشنهاد نمود:

۱. نتایج و یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اعضای هیئت علمی و دانشجویان بیشتر از کتابخانه دانشگاه و منابع چاپی همچون کتاب و مجله برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود استفاده می‌کنند. بنابراین، غنی کردن مجموعه کتابخانه دانشگاه و تهیه کتاب‌ها و نشریات تخصصی جدید مورد نیاز، ضروری به نظر می‌رسد.

۲. برای بالا بردن انگیزه استفاده از منابع اطلاعاتی که تأثیر مطلوبی بر رفتارهای اطلاع‌یابی دارد، روزآمد کردن منابع و تهیه منابع متنوع جدید و ایجاد بخش‌هایی همچون بخش پایگاه‌های اطلاعاتی و مواد سمعی و بصری در کتابخانه دانشگاه.

۳. یکی از عوامل عدم دسترسی به اطلاعات الکترونیکی توسط اعضای هیئت علمی، عدم وجود پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی به صورت پیوسته یا دیسک‌های فشرده نوری در کتابخانه دانشگاه است. بنابراین، اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی و تهیه دیسک‌های فشرده نوری در کتابخانه دانشگاه ضروری است.

۴. آشنایی هر چه بیشتر اعضای هیئت علمی و دانشجویان با روش‌های جستجوی اطلاعات الکترونیکی که این مسئله از طریق

برگزاری کارگاه آموزشی امکان‌پذیر است.
۵. فراهم کردن منابع الکترونیکی در کتابخانه برای استفاده و تسهیل در ارائه خدمات بهتر از سوی دانشگاه.
۶. تدارک و برگزاری کلاس‌های روش تحقیق و کارگاه‌های آموزشی برای کاربران در جهت بهره‌گیری و استفاده از منابع الکترونیکی و غیره.

منابع

۱. آذرنگ، عبدالحسین؛ عینی، اکرم. «بررسی نیازهای اطلاعاتی مدیران و کارشناسان سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش». *فصلنامه کتاب*، دوره پانزدهم، ۲ (تابستان ۱۳۸۳): ۱۴۸-۱۶۸.
۲. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی، گروه آموزش کتابداری. *تحقیق درباره روش‌هایی که اعضای هیئت علمی دانشکده علوم دانشگاه تهران برای دستیابی به منابع و مدارک علمی بکار می‌برند*. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۴. [طرح تحقیقاتی].
۳. دیانی، محمدحسین. *روش‌های کسب و اشاعه اطلاعات علمی توسط اعضای هیئت علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز*. اهواز: دانشگاه شهید چمران، گروه کتابداری، ۱۳۶۵. [طرح تحقیقاتی].

۴. قاضی‌زاده، حمید؛ بیگدلی، زاهد. «روش‌های دستیابی اعضای هیات علمی و دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی دانشگاه‌های دولتی به منابع اطلاعاتی مدیریت». *اطلاع‌شناسی*، دوره دوم، ۲ (زمستان ۱۳۸۳): ۱۳۹-۱۵۶.

5. Cool, Collen ... [et al]. "Information seeking behavior in new searching environments". 1990. [on-line]. Available: <http://www.scils.vutgers.edu>

6. Thdsteinsd, Gurdrun. "Information-seeking behavior of distance learning students". *Information Research*, Vol. 6, No. 2, (2001): 50- 67.

7. Ueak, Nzan Ozenc; Korbanoglu, S. Serap. "Information needs and information seeking behavior of scholars at Turkish university". *64th IFLA General Conference (Amsterdam, Netherlands August 16- 21, 1998)*, pp. 72- 89.

8. Wilson, Tom; Green, Francis. "The Management information needs of Academic Heads of departments in universities: a critical success factors approach". *British Library Research and Development Report*, No. 6252 (1996): 123- 139.

تاریخ دریافت: ۱۳۸۵/۱۲/۲۱